

Список використаних джерел

1. Марченко Н.А. Джерела фінансування малого підприємництва в Україні / Марченко Н.А., Долгополов М.Г. // «Інноваційний розвиток і транскордонна безпека: економічні, екологічні, правові та соціокультурні аспекти»: III міжнародна науково-практична конференція студентів і молодих учених [Текст] : тези доповідей та виступів, 23 грудня 2016 року. – Чернівці: ЧНТУ, 2016. – С. 175 – 177
2. График курса Биткоина за год, динамика курса Bitcoin (BTC) [Електронний ресурс] / Myfin. – Режим доступа: <https://myfin.by/crypto-rates/chart-bitcoin-12m>
3. Традиционное кредитование vs Bitcoin-кредитование [Електронний ресурс] / Cryptodividend. – Режим доступа: <http://www.cryptodividend.com/lending/48-tradicionnoe-kreditovanie-vs-bitcoin-kreditovanie.html>

Дубина П.В., студент гр.МФБ-171

Науковий керівник – Тарасенко А.В., к.е.н., доцент

Чернігівський національний технологічний університет (м. Чернівці, Україна)

ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ФАКТОРИНГОВОЇ ПОСЛУГИ ТА ОБГРУНТУВАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЇЇ НАДАННЯ

Факторинг є однією з послуг, що на сьогодні активно розвиваються у межах ринку фінансових послуг, задовольняючи потреби юридичних осіб у додаткових фінансових ресурсах. Окреслена фінансова послуга пройшла тривалий історичний період власного розвитку, що підтверджує важливість, актуальність та доцільність її застосування у фінансовій діяльності багатьох підприємств.

Як і ринок фінансових послуг загалом, розвиток якого в цілому завжди відповідає тенденціям функціонування національної економіки, факторинг як один з видів таких послуг досить тісно пов'язаний з іншими фінансовими послугами, а рівень його розвитку відповідає поточному стану загального функціонування фінансових посередників в країні. У державах, де фінансовий ринок розвивається швидкими темпами, факторинг також зайняв своє важливе місце у розвитку економіки. Проте, в Україні на сьогодні дана послуга у порівнянні з іншими традиційними фінансовими послугами перебуває на початкових етапах власного зародження і не набула широкого розповсюдження. Це дає підстави стверджувати про наявність потенціалу до активізації використання факторингу підприємствами в країні, що обумовлює також необхідність проведення нових теоретичних досліджень у даній сфері.

Отже, дослідження варто розпочати з визначення історичних засад зародження факторингу як окремого типу фінансової послуги. Фінансові послуги, що за своїм змістом нагадують факторингові, відомі людству здавна. Однак, спеціалізовані установи, які б надавали ці послуги на комерційній основі, виникли лише в період пізнього середньовіччя у Європі.

Першою компанією, що почала займатися факторинговими операціями, вважається „Дім факторів”, що була заснована в Англії у XVII ст. [3]. Головною причиною створення компанії була необхідність збуту товарів, що були вироблені у Великобританії, в її колоніях. Тобто, в тій ситуації, коли виробник і споживач були відокремленими великою відстанню, виробник повинен був самостійно вирішувати питання транспортування товару, його зберігання, пошуку покупців, збирання виручки і т.д. Натомість, цими питаннями почали займатися факторингові компанії, що дало змогу виробникам сконцентрувати увагу лише на процесі виробництва і не перейматися таким проблемами як платоспроможність покупців, політична ситуація в країнах споживачів і т.д. До того ж, ці установи почали надавати додаткові послуги виробникам товарів: ведення розрахунків з покупцями, надання кредитів, вчасна оплата відвантажених товарів [4, с. 54-55].

Пізніше факторингові операції стрімко почали розвиватися в США, насамперед, при наданні відповідних послуг в текстильній промисловості, а дещо пізніше – в меблевій та паперовій промисловостях. З часом фінансові установи, що надавали факторингові послуги, почали виникати в європейських країнах. Банківські установи також стали надавати ці послуги своїм клієнтам та розширювати спектр різних видів фінансових послуг, що ними надавалися їх клієнтам.

Сучасні види факторингу вперше надав в 1947 р. американський банк „The First National Bank of Boston”. Однак, офіційно факторингові послуги в США було визнано в 1963 р., коли урядова організація – Контролер грошового обігу прийняла рішення про законність надання банками такої послуги. У Великій Британії факторингову компанію було відкрито в 1960 р., у Німеччині – в 1963 р. [5, с. 133].

Отже, серед основних передумов становлення та розвитку факторингу, насамперед, варто виділити наступні:

- 1) розвиток економічних відносин та поглиблення спеціалізації у сфері фінансового обслуговування реального сектора економіки, що призвело до виділення факторингу як окремої послуги серед сукупності інших фінансових послуг;

- 2) поглиблення спеціалізації у процесі виробництва товарів різного призначення, за якої виробник вже не був зацікавлений у контролі всього процесу виробництва та суміжних з ним операцій, починаючи

від закупівлі необхідної сировини, організації самого процесу виготовлення продукції, її збуту, контролі за надходженням фінансових ресурсів, частину цих функцій доречно було передавати іншим компаніям, які спеціалізувалися на наданні відповідних послуг;

3) зростання обсягів виготовлення товарів, які вже продавалися не лише в Європі, але і на інших континентах, що призводило до збільшення кількості контрагентів, субпідрядників, котрі залучалися для організації самого процесу виробництва та продажу товарів; це вимагало організації відповідної роботи з такими суб'єктами;

4) активний розвиток торгівлі та існування необхідності отримання оплати за відвантажені товари для прискорення виробничого процесу, що обумовлювалося тривалим процесом доставки продукції покупцю (особливо на інші континенти) та довгостроковим періодом отримання фінансових ресурсів за виготовлені товари;

5) наявність системи стабільно функціонуючих фінансових установ з достатніми обсягами капіталу, які здатні були надавати позики на довгострокових умовах їх повернення.

На сьогодні передумовою виникнення факторингу є посилення конкуренції між постачальниками продукції, гостра потреба покупця в отриманні товарного кредиту, дефіцит обігових коштів. Широко розповсюджена схема товарного кредитування має низку негативних ефектів для постачальника, адже надаючи товарний кредит постачальник не лише стикається з дефіцитом обігових коштів, що призводить до касових розривів, а й із затримкою платежів, що пов'язано з додатковими витратами та ризиками [6, с. 8].

Розглянемо сутність факторингу. На сьогодні вже існують підходи до трактування сутності цієї послуги в українському законодавстві. Зокрема, Цивільний кодекс визначає, що за договором факторингу (фінансування під відступлення права грошової вимоги) одна сторона (фактор) передає або зобов'язується передати грошові кошти в розпорядження другій стороні (клієнта) за плату (у будь-який передбачений договором спосіб), а клієнт відступає або зобов'язується відступити факторові своє право грошової вимоги до третьої особи (боржника) [7]. У Господарському кодексі у межах регулювання відносин, які пов'язані з наданням банківських операцій, зазначається, що фінансове посередництво здійснюється банками у формі банківських операцій. Основними видами банківських операцій є депозитні, розрахункові, кредитні, факторингові та лізингові операції ... Банк має право укласти договір факторингу (фінансування під відступлення права грошової вимоги), за яким він передає або зобов'язується передати грошові кошти в розпорядження другій стороні за плату, а друга сторона відступає або зобов'язується відступити банку своє право грошової вимоги до третьої особи [1]. У законі України „Про банки і банківську діяльність” у частині розгляду кредитних операцій банківських установ, факторинг було віднесено до цієї групи послуг і його сутність визначається таким чином: факторинг – придбання права вимоги на виконання зобов'язань у грошовій формі за поставлені товари чи надані послуги, приймаючи на себе ризик виконання таких вимог та прийом платежів [2].

Отже, враховуючи різні концепції визначення сутності факторингу, його розглядати розглядати наступним чином: факторинг – фінансова послуга, яка складається із сукупності різних послуг відповідного характеру, основну роль серед яких відіграє послуга по викупу заборгованості, що знаходиться у власності фізичних і юридичних осіб, з одночасним отриманням ними більшої частини суми такого боргу та гарантій повного його погашення від фактора (фінансова установа), який одержує права власності на таку заборгованість і у майбутньому стягує її з боржника.

Таким чином, у роботі досліджено теоретичні аспекти функціонування та розвитку факторингу як окремої фінансової послуги. Зокрема, частково були розглянуті питання історичного його зародження. Це дало змогу визначити, що дана послуга активно почала надаватися різними фінансовими установами після другої світової війни. Проте, подібні до факторингових послуг операції вже надавалися клієнтам, починаючи з 17 ст. Також ідентифіковано та деталізовано передумови становлення факторингу, до числа яких віднесено такі: розвиток економічних відносин та поглиблення спеціалізації у сфері фінансового обслуговування, поглиблення спеціалізації у процесі виробництва товарів, зростання обсягів виготовлення товарів, які вже продавалися не лише в Європі, активний розвиток торгівлі та необхідність швидкого отримання оплати за відвантажені товари, наявність системи стабільно функціонуючих фінансових установ з достатніми обсягами капіталу.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15/print1481374840853094>.
2. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/print1476201952673317>.
3. История развития и современная практика факторинга [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.raexpert.ru/researches/factoring/factoring/part2>.
4. Механізм формування системи парабанківських посередників на фінансовому ринку в контексті забезпечення економічної безпеки України: монографія / С. М. Шкарлет, О. І. Гонга, В. Г. Маргасова, М. В. Дубина. – Чернівці : ЧНТУ, 2014. – 272 с.
5. Науменкова С. В. Риннок фінансових послуг : навч. посіб. / С. В. Науменкова, С. В. Міщенко. – К. : Знання, 2010. – 532 с.
6. Пальчук О. І. Факторинг на ринку фінансових послуг / О. І. Пальчук. – К., 2011. – 164 с.
7. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15/print1476201952673317>.